

quod inde elicere volunt, quia subdit, *vel aliis utatur verbis*, &c. quo indicare Synodum contendunt, sibi nequaquam constitutum fuisse determinandi formam Sacramenti Matrimonii, consequenter nec declarandi, Ministrum ejusdem esse Sacerdotem, cum forma Sacramenti debeat esse constans & firma.

193. Sed contra opponi potest; quia huic formulæ, *ego vos conjungo* hunc affingere sensum, *ego vos declaro conjunctos*, videtur manifestus verborum abusus: tum quia verba sumenda sunt in propria ac nativa eorum significatione, quando nihil est aut absurdum, aut contra rationem, aut falsum contra fidem, aut perversum contra mores; at nihil tale occurrit in præsentî negotio, in satis per se notum est: tum quia pessimi exempli est hæc explicatio Novatoribus, qui ea duce verba illa: *Ego te absolvo*, facile interpretantur idem significare, ac *ego te declaro absolutum* à Deo. Nec in contrarium adducta probatio urget; constans quippe ac firma debet esse Sacramenti forma quoad sensum & significationem, licet quoad sonum verborum & modum loquendi varia sit; sic enim nonnihil discrepat forma Baptismi & Confirmationis inter Latinos & Græcos, & nos libro 1. Tit. 11. n. 16. & seq. ostendimus Sacramentum Ordinis in omnibus suis gradibus non tantum in Ecclesia Græca, sed etiam in Latina olim habuisse alias materias à modernis, & consequenter alias formas ipsdem materiis applicatas. Subsidium ergo validius huic sententiæ fert Sanctissimus noster L. cit. dum ex Martene de antiquis Eccl. Ritib. tom. 2. lib. 1. c. 9. art. 3. n. 6. narrat, neque ea verba, nec alia illis æquivalentia semper & ubique adhibita fuisse, neque eadem aut similia inveniri in omnibus Ritualibus: & quidem ea desiderari in duobus Ritualibus antiquis Miss. aliisque, quos postea se exhibiturum promittit, restatur L. cit. Martene; Simonettus vero, ali-

cubi hæc tantum verba à Sacerdote fuisse pronunciata: *Quod Deus conjungit, homo non separet*; quæ certe nihil commune habent cum illis: *Ego vos conjungo*. *Tantum porro varietatem*, subdit indifferens Pontifex ex mente Adversariorum: *Ecclesia non tolerasset, multoque minus cujuslibet Provinciae arbitrio permisisset, si existimasset per verba à Sacerdote prolata confici Sacramentum Matrimonii*. Qua responsione fit, ut argumentum ductum ex autoritate Trid. non concludat. Vide infra N. 216.

194. Secundum argumentum desumitur ex Concilio Florentino, in quo edita ab Eugenio IV. instructio Armenorum docet: *Omnia Sacramenta tribus perfici, videlicet, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & Persona Ministri conferentis Sacramentum cum intentione facienti, quod facit Ecclesia*. Quam auctoritatem ita urget Canus, ex supposito Adversariorum, quod Sponsi etiam per nutus possint contrahere Matrimonium in ratione Sacramenti: *Quod si semel admittimus formam Sacramenti esse posse aliquando nutus, verborum loco substitutos, nullo pacto effugere poterimus, quin & mutus Sacerdos à peccatis absolvere, & mutus Episcopus Sacris initiare possit*. Nec vim hujus argumenti elidit Liberius à Jesu, dum ait, non obstante definitione Eugenii, quod materia Sacramentorum sint res, in Sacramento Pœnitentiæ, dum nutus accedit, ejusdem nutus, quos proprie res non esse dicit, succedere loco verborum; falsum enim est nutus nuti non esse æque res, ac verba consentientis. Secundo *to res* ab Eugenio pro materia Sacramentorum assignatum latius patet, quam *to verba* pro forma præscriptum, adeoque bene applicatur etiam nutibus nuti, quia nutus certe sunt res, verba autem non sunt nutus, imo nutibus opposita. Aliud absurdum ex Adversariorum sententia deducit idem Canus. Cum enim post Sponsalia de futuro

Don.

Sponsus & Sponsa affectu Maritali coeunt, omnes, & Juris periti & Theologi suo tempore, hoc est, ante Concilii Trid. promulgationem fassi sunt, per illum coitum verum confici Matrimonium: at carnis commixtionem novæ Legis proprium Sacramentum dicere absurdum est; Spiritus quippe Sanctus, & Sacramenti gratia non datur per coitum c. *Connubia* 32. q. 2.

195. Tertium argumentum desumitur ex autoritate S. Augustini, qui ep. 23. ad Bonifacium tradit: *Oportet res ipsas corporeas, quibus Sacramenta consistant, imaginem & similitudinem gerere ejus sanctificationis, cujus signa & cause dicuntur*. Ut Baptismus lotionem exterius administratam spiritualis ablutionis, quam efficit, imaginem & figuram habet; eodemque omnino modo in cæteris Sacramentis externa quadam actione, & representatione sanctificationis interior delineatur; at Matrimonium Civile & profanum, nec sanctificationis imaginem gerit, nec ad sanctificandum sub quadam exteriori sanctitatis specie (uti à Sponsis præcise perficitur) exhibetur: ergo ita contractum non est Sacramentum, consequenter nec Sponsi Minister ejusdem, ut Sacramentum est.

196. Confirmatur. Incredible est nisi à forma Sacra Sacramentum perfici; sicut enim forma humana hominem efficit, & albedo facit album, ita profus necesse est à forma Sacra quodecumque Sacramentum existere; atqui in Matrimonio, quod civili more profaneque contrahitur, nulla verba Sacra sunt; nulla igitur ibi est Sacramenti nec facies quidem, & consequenter neque contrahentes ejus Ministri. Minor constat; quid enim Sacri in illis verbis, *ego te accipio in meam, ego te accipio in meum*, & his æquivalentibus eluceat, non video; cum omnes Ethnici ea in contrahendis Matrimoniis adhibeant. Major vero etiam in apico est, tum ex natura Sacramenti,

tum inductione omnium aliorum Sacramentorum, in quibus esto materia sit aliqua res naturalis, forma nihilominus semper quid Sacrum exprimit: estque lata disparitas, cur in concreto Sacro materia possit esse quid naturale, non vero forma, quoniam non materia, bene vero forma concreto dat speciem. Accedit, quod forma Sacramenti significat eum effectum spirituales, cujus causa Sacramentum esse dicitur; nam Sacramenta, ut in Scholæ proverbio est, efficiunt, quod figurant; significatio vero Sacramenti in forma maxime elucet; atqui illa verba, *ego te accipio in meam*, nullius effectus spiritualis signa sunt; bene vero illa Sacerdotis, *ego vos conjungo in Nomine Patris*, &c. ergo illa, non illa sunt forma hujus Sacramenti, & consequenter Sacerdos, non Contrahentes illius Minister.

197. Quartum argumentum ex eadem Florentis Synodo, in suo Decreto Eugenio promittitur, in quo ad perficienda Sacramenta præter materiam & formam requiritur Minister. Intellegit autem, inquit Estius, Ministrum Ecclesiæ, quia addit: *Cum intentione facienti, quod facit Ecclesia*; nam quomodo facit Ecclesia, quod nunquam facit, nec facere potest ejus Minister? unde ita argumentatur: Omne Sacramentum institutum est, ut illud facere debeat Ecclesia (per suos scilicet Ministros) nisi ob necessitatem, ut in Baptismo, alius faciat supplens vicem Ministri Ecclesiæ, qui tamen etiam debet habere intentionem facienti, quod facit Ecclesia: ergo etiam Sacramentum Matrimonii sic institutum est, ut debeat fieri per Ministrum Ecclesiæ. Et quæso, cur cætera Sacramenta debeat administrari per Ministrum Ecclesiæ seu Sacrum, & non Matrimonium in quantum est Sacramentum?

198. Dicunt equidem, Contrahentes ex ipsa Christi institutione supplere vices Ministri Ecclesiæ in Matrimonio, atque

atque sibi invicem ministrare Sacramentum illud.

199. At reponit Estius, in solo Baptismo propter summam ejus necessitatem fieri, ut alius suppleat vices Ministri Ecclesie. Et si hic esset supplementum, sequeretur, quod multo magis Ministri Ecclesie, cujus vices Contrahentes suppleant, id facere possent, quia magis potest rem unamquamque primarius Minister, quam Vicarius. 2. Vel quilibet Contrahens sibi, vel unus alteri vicissim Sacramentum administrat? primum implicat, quia eorum Sacramentorum, quæ in actione consistunt, Minister, distinguitur à suscipiente, nullus enim sibi ipsi potest Sacramentum conferre, v. g. se ipsum baptizare, absolvere, &c. alterum vero difficile conciliatur cum ipsa Adversariorum sententia; cum enim ambo contrahentes sint Ministri, simul constituunt unum totalem Ministrum; siquidem neuter potest sine altero illud administrare, ex mutuo enim amorum consensu resultat vinculum Matrimonii. Præterea, ut bene advertit Canus, Fideles non se existimant sacrilegos, si non sint in gratia, quo tempore sic profane contrahunt: in animis ergo illorum inscriptum est, ejusmodi Contractum non esse Sacramentum, nec se illius Ministros.

200. Quintum argumentum ex eo desumitur, quod Adversarii in sua sententia sicut patiuntur difficultates circa assignationem Ministri ejusdem, ita & quidem multo majores experiri debeant circa assignationem materie & formæ: quod multiplices, eaque diversissimæ eorum sententia aperte produunt. Et quidem 1. Catharinus docet, verba & actus Contrahentium esse materiam, formam vero esse Verbum Dei sanctificans Matrimonium, cum dixit Gen. 1. & Matth. 19. *Propter hoc relinquit homo Patrem, &c. unde etiam infert, Deum esse Ministrum hujus Sacramenti, qui Verbo suo illud semel sanctificavit, & quotidie sanctifi-*

cat, tantum ut excludatur Minister Sacerdos. Verum hic Author confundit institutionem cum essentia Matrimonii; deinde ejus sententia pugnat cum communi sensu non tantum Theologorum, sed omnium Fidelium, qui persuasi sunt Ministrum Sacramentorum esse hominem.

201. Secunda opinio putat, consensum internum Contrahentium esse materiam, verba autem, sive signa exteriora esse formam. Tribuitur Navarro, Capreolo, &c. Sed hæc sententia ex duplici capite rejicienda est: Primo, quia tam materia, quam forma Sacramenti debet esse *sensibilis*; consensus autem interior talis non est. Secundo, quia forma in Sacramentis, sicut in omnibus aliis, debet determinare materiam: quod verba exteriora in casu non præstant, cum nihil plus significant, quam ipsemet consensus. Eademque ratione rejicitur sententia Majoris, sententis verba esse materiam, consensum formam.

202. Tertio censent alii cum Richardo, verba unius Conjugis esse materiam, & verba alterius esse formam: nimirum verba, quæ prius pronuntiantur, esse materiam, quia inchoant Matrimonium: verba autem alterius Conjugis, quæ postea accedunt, esse formam, quia perficiunt. At nec hæc soliditatis quidpiam habet opinio; tum quia contingere potest, ut Contrahentes verba simul proferant, & tunc nulla erit amplius distinctio materie & formæ; tum quia nulla sufficiens ratio proferri potest, cur potius verba unius sint materia, quam verba alterius, siquidem tam posteriora verba determinantur per priora, quam priora per posteriora. Et hinc

203. Quarto Dominicus Soto, Suarez, &c. putant verba Contrahentium sibi mutuo esse materiam & formam: in ipsis enim, ajunt, potest considerari ratio expressionis tradentis consensum, & ratio expressionis acceptantis eundem. At in hoc maxime difficultatem patitur hæc opi-

opinio: tum quia ratione dumtaxat, non re distinguit materiam & formam, quas in Sacramentis distinctas esse debere insinuat Eugenius IV. mutua enim traditio includit mutuum acceptationem; tum quia falso supponit traditionem determinari per acceptationem; namque mutuo se determinant traditio & acceptatio, sicut & in contractu venditionis rei oblatio non complet contractum, nisi accedente acceptatione, quæ duo simul perficiunt contractum.

204. Quinto putant alii, contrahentes esse materiam, verba autem, quibus exprimitur suum mutuum consensum, esse formam. Verum hi confundunt subjectum Sacramenti cum materia, ex qua constat; Contrahentes enim equidem recipiunt Sacramentum, at non sunt ipsa materia, ex qua coalescit. Hinc

205. Sexto ex Recentioribus quamplures censent, traditionem & acceptationem mutuum corporum esse materiam: verba autem vel signa, quibus exprimitur mutus consensus in traditione & acceptatione mutua corporum, esse formam. Sed hæc opinio supra N. 193. jam rejecta est; quia verba illa, *accipio te in meam*, nullatenus significant effectum Sacramenti, sed tantum conjugalem obligationem; constat vero inductione omnium Sacramentorum, verba formæ in illis significare effectum Sacramenti, seu non esse tantum signa *rei sacræ*, verum etiam *Sacræ* signa. Accedit, quod in hac sententia ipsa copula carnalis possit esse forma Sacramenti Matrimonii, quod tanquam absurdum ibidem pariter rejectum est.

206. Ultima eaque singularis opinio est Maldonati, qui ut ab hisce difficultatibus, quas patiuntur adversæ sententiæ Patroni in assignanda materia & forma hujus Sacramenti, se expediat, q. 1. de Matrimonio in solutione argumentorum tertie classis ex hoc, quod Sacramentum sit signum, præterdit in Sacramentis non esse subtiliter quærendam materiam &

Tom. II.

formam propriam, seu sensibilem, sed sufficere, si pro materia constituantur res sensibilis; pro forma vero sufficere ipsam significationem, quæ sensibilis non est, sed solo animo percipiatur. Et pergit: *Si ipsas duas res requiras in Matrimonio, facile est ostendere. Nam tota illa externa conjunctio & societas Viri & Uxor, quæ ab omnibus percipitur, est signum quoddam externum Christi & Ecclesie, ac propterea appellari debet materia. Significatio autem ipsa, quæ solo animo percipitur, est forma.* Ita ille addens: *Nam si materiam & formam propriam requiramus, amittemus multa Sacramenta.*

207. Sed quam singularis, quamque multis incommodis subiecta sit hæc opinio, patet primo, quod Eugenius quartus expresse asserat, Sacramenta consistere *rebus* tanquam materia, *verbis* tanquam forma; significatio vero neque res neque verbum, sed purum ens rationis sit. Secundo, quod ex perpetua Ecclesie persuasione materia æque ac forma Sacramentorum debeant esse quid sensibile. Addo, Maldonatum in hoc insuper hallucinari, quod materiam Sacramenti confundat cum ipso Sacramento, siquidem pro materia constituit rem illam externam, v. g. Contractum Matrimonii, pro forma vero ejus significationem; conilat vero inductione omnium Sacramentorum, rem sensibilem, de se indifferentiam, ex Christi mandato debere per aliquid superadditum determinari ad hoc, ut menti talem significationem ingerat, v. g. ablutionem per verba: *Ego te Baptizo in nomine Patris, &c.* ut menti Fidelium ideam ingerat spiritualis ablutionis anime: ergo ut constituantur in ratione signi, seu materie capacis ingerendi similem ideam hominibus, jam debet habere rem sensibilem, sensibilibiter in eum finem determinatam, quod utique non fit per ipsam rem sensibilem & ejus significationem, sed per aliam sensibilem determinationem, quæ causa est, ut res illa indifferens ex

Bbb bene-

beneficatio Infituentis hoc determinatum significat. Est ergo non materia sola Sacramenti, quæ antecedit naturam ipsam significationem Sacramenti, sed materia per formam aliam determinatam, quæ materia illa indifferens constituitur in ratione *Signi Sacri*, seu *Sacramenti*. Sacramentum ergo cum materia Sacramenti confudit Maldonatus. Patet hoc exemplo Baptismi. Christus voluit externam abluitionem carnis in tesseram practicam abluitionis animæ à peccato originali erigere; ut autem hunc Spiritualem Sacramentum effectum animis hominum congruenter insinuaret, voluit istam abluitionem fieri ac determinari per Baptismum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti: ex abluitione verba & prolatione horum verborum prioritate naturæ ad ipsam significationem habetur Sacramentum, seu hæc duo simul sumpta significant spirituales abluitionem: igitur Sacramenta non habent rem sensibilem pro materia, significationem pro forma. Alias sicut Contractum Matrimoniale, quem alii dicunt comprehendere materiam & formam Sacramenti Matrimonii, ut mox vidimus, Maldonatus pronuntiat materiam hujus Sacramenti, ita & abluitionem cum prolatione verborum, *Ego te baptizo &c.* dicamus materiam Baptismi. Et esto demum Maldonato, signa naturalia constari posse & solere ex sola rei sensibilis exhibitione, ac indita ex arbitrio, eam in ratione signi statuentis, significatione, quin per aliam rem sensibilem determinetur, ut patet in hadera, quæ habet rationem signi venalis vini, quin ad hoc significandum per appensionem v. g. lagenæ vinalis determinetur; ex hoc tamen non licet determinare rem adeo gravis momenti, quin maximi in nostra Ecclesia, qualis sint Sacramenta, quæ cum à Christo instituta sint, non tantum ut sint signa rei Sacræ, verum etiam ut signa Sacra sint, ad hoc per rem sensibilem naturalem non satis nec

sat congrue determinatur, nisi aliud sensibile, quod *formam* appellamus, & congruentissime sit per verba, accedat, per quam ad spirituale significatum res illa physica determinetur. Et hanc determinationem à Christo, à cuius voluntate pendet Sacramentorum institutio, factam esse vel in solo Baptismo conspicimus, atque in omnibus Sacramentis deprehendimus. Ita ut panicus sit timor Eximii Maldonati, nos multa Sacramenta amissuros, si in omnibus materiam & formam sensibilem requirituri sumus. In sex enim reliquis vel ipsi Cathedrici eas ostendunt; in septimo seu Matrimonio nos pro materia statuimus sensibilem Contractum Sponsorum, pro forma sensibilia verba & quidem sacra super Sponsos à Sacerdote prolata. Ita ut mirum sit, Adversarios in gratiam probabilis opinionis, cuius opposita si non probabilior, saltem æqualium humerorum est, in tam varias, ne dicam miras, ac antea inauditas ambages excurrere in materia ipsa Sacramentorum.

208. Quapropter se non continet Melchior Canus, quin ita abripiatur: *Quorsum autem astinet in re gravissima tenuiter, ne dicam ridicule, philosophari! quorsum in re ad fidem & Religionem necessaria tanta varietas & inconstantia? non enim, ut Hieronymus ait, potest unquam verum asseri, quod diversum est. Et rursum, Verum, inquit, non esse quod variat, etiam maledicorum testimonio comprobatur. Quid, quod materiam nos, & formam Sacramenti querimus, hoc est, res quasdam Religione sacras, hi vero de forma materiaque contractus profani naturalisque respondent. Nam si apud Ethnicos de patii illius, conventionisque materia & forma controversa esset, non aliter profecto illi ac nostri Theologi loquerentur. Perstringit allatas variantes sententias, quæ cum verba illa de se profana Contrahentium velint esse materiam & formam Sacramenti,*

menti, nec illis determinandis convenire quidam possunt; ac pergit: *Ita Lutherus more suo Theologos satis jocose ludit, quod Religionis nostræ Sacramentum ex his vel integrum vel perfectum constituisent, quæ penitus omnia in Matrimoniis Paganorum reperirentur. Ex his vero monstrat, magnam inesse nostræ sententiæ prærogativam præ altera ad defendendum contra Protestantes, Matrimonium esse verum novæ Legis Sacramentum, utpote pro quo assignamus & materiam convenientissimam, contractum nimirum naturalem Matrimonii, & formam sacram, verba nimirum Sacerdotis conjungentis eos in nomine Patris, &c. ac contractum illum naturalem in ratione Sacramenti constituentis, ac denique Ministrum sacrum, sicut in omnibus aliis Sacramentis, qui Matrimonio celebrando ab ipsis incunabulis ad nostra usque tempora semper ab Ecclesia mandatus est adhiberi. Monet tamen bonos Lutheranos, si de Matrimonio, prout ab Adversariis contra eos defenditur, disceptare voluerint, moverint se in Scholæ disceptationes incurrisse, nec oportere Catholicum ad eorum argumenta respondere.*

209. Sextum argumentum ex eo desumitur, quod juxta mox dicta Ecclesia tantum Latina, quam Græca perpetuo voluerint Matrimonium coram Sacerdote, ac sub ejus benedictione celebrari, clancularia Conjugia constanter detestando; ex quo aperte sequi videtur, Christianos olim censuisse, Sacerdotem esse Ministrum hujus Sacramenti. Antecedens ad longum probatum est supra de solemnitatibus Matrimonii à N. 70. & seqq. ubi non solum testimonia Patrum, sed ipsa Græcorum Euchologia in hanc rem facientia ad longum recensuimus.

210. Respondent equidem Adversarii, nil aliud ex Patrum testimoniis inferri, nisi Nuptias in facie Ecclesiæ celebrandas esse, ut fecernantur à nefariis contuberniis, & solemnitate atque benedi-

ctione Sacrorum Ministrorum firmiorem nexum, honestatemque christianam acquirant. Quam eorum responsonem firmat Bertus I. dicens: *Docent Patres Nuptias sanctificari Sacerdotum precibus, & oblationibus, addicte Ambrosius, Sacerdotali velamine. Ergone velamen & oblatio pertinent ad substantiam? Ille Patres eadem ratione detestantur Nuptias occulte à Sacerdote benedictas, ut constat ex cap. Nullus 30. q. 5. ac Turonense Concilium sub Nicolao V. c. 12. aliique Canones easdem Nuptias clam à Sacerdote benedictas prohibent sub pena excommunicationis, quamquam eo in casu non desit, sententia Recentiorum, verus Sacramenti Minister.*

211. At contra hanc responsonem primo est, quod per illam Catholicis magni contra Protestantes momenti eripiatur argumentum; quo ex eo, quod ab antiquis Ritualibus, ac Euchologiis tum Latinorum, tum Græcorum, atque ab ipsis Patribus Matrimonium constanter præcipitur celebrandum sub ritibus Sacris, Sacraque Sacerdotis benedictione, graviter contra eos infertur, Ecclesiam idem Matrimonium constanter censuisse Sacramentum, ut supra Num. 70. vidimus. Quæ ratio nihilominus fiat elumbis necesse est, si juxta Adversariorum explicationem hæc ideo tantum ab antiquitate sunt præscripta, ut eadem Matrimonia, per contractum illum de se profanum jam substantialiter in ratione Sacramenti perfecta, firmiorem nexum, honestatemque christianam acquirant. Hoc ipsum enim respondent hæretici, ac proinde Matrimonio rationem Sacramenti potius ex asse denegant.

212. Contra est secundo, quod etiam, admissa veritate responsonis Adversariorum, illa argumentum nostrum nullatenus infirmet. Ex illa enim nullatenus sequitur, quod antiquitas præter fines ab illis enumeratos, non etiam ex eo sine Nuptias coram Sacerdote atque sub ejus

benedictione celebrandas mandaverit, quia existimaverit Sacerdotem esse legitimum Sacramenti Matrimonii Ministrum. Hanc enim ideam de Sacerdote potius habuisse, quam non, ex eo solo, quod constanter crederit, Matrimonium esse Sacramentum, atque hinc, uti reliqua, requirere formam Sacram, Sacrumque Ministrum, cuiuslibet cordato facile persuadebitur. Nec quidquam facit in contrarium prima obiectio Berti, neque enim contendimus, omnes solemnitates olim in Matrimonii celebratione prescriptas, & observari solitas, pertinuisse ad substantiam Sacramenti; ad hanc enim sufficit Sacerdotis benedictio, sicut ad Baptismum sufficit prolatio formæ, est vetera Euchologia Patresque bene multas alias ceremonias in Baptismo solemniter prescripserint, quarum multa hodie adhuc apud nos servantur. Ad secundam respondeo, Patres, ac Nicolaum quintum prohibuisse Nuptias clam benedicti à Sacerdote, esto in eo casu fuerint verum Sacramentum, quemadmodum nunc à Trid. prohibentur fieri Nuptiæ coram Parocho & testibus non præmissis denuntiationibus, esto hæc Nuptiæ juxta Adversarios sint verum Sacramentum, quia nempe ex talibus Nuptiis multa inconvenientia oriri solebant, eo quod hac œconomia impedimentorum denuntiatio communiter impediretur.

213. His ergo rationibus permotæ plures Synodi Provinciales, sententiæ nostræ subscripserunt, quamquam à prudentissimo Papa nostro Benedicto XIV. propterea inconsiderationis arguantur, non quidem quasi minus probabili sententiæ subscripserint, sed quod Synodalibus suis Decretis pondus solito gravius nostræ sententiæ addiderint: quod imposterum ipsis cavendum esse decernit ex dicta ratione. Ex his ergo Concilium Colonienſe An. 1536. parte 7. cap. 40. ita habet: *Quod Sacramentum (Matrimonii) si quis, sicut decet, acceperit, accedente*

Sacerdotali precatione, confert donum spiritus, quo Vir diligit Uxorem amore casto, sicut Christus Ecclesiam. Quo nihil clarius in rem nostram dici potuisset. In Enchiridio vero, quod jussu ejusdem Concilii editum est, cap. penult. de Matr. dicitur: Quanto magis putandum est, & in nova Lege Sacerdotes, qui legatione pro eo funguntur, legitimos hujus Sacramenti Ministros esse? Post Concilium vero Trid. confirmata fuit eadem sententia in pluribus Conciliis Provincialibus. Et primo in Cameracensi, quod refert Sylvius, An. 1567. c. 1. edicitur: Cum constet in Matrimonio habendam esse rationem non solum divinæ constitutionis, sed etiam Sacramenti, & gratiæ, quam in illo consequuntur Fideles, admonendos duximus Parochos hujus Ministros, &c. Secundo in Rhemenſi An. 1583. legitur: Nuptiis rite completis, ita se componant Conjuges, ut putent se non à Sacerdote, sed per eum à Christo conjugiorum Præfule conjunctos. Tertio in Turonensi An. 1583. eadem forma celebrandi Matrimonii prescribitur, quæ in Trid. quæ pariter prescripta est in Aquis An. 1585. In Mexicano ejusdem anni, in Rhotomagenſi An. 1581. Avenionensi An. 1594. Mechliniensi 1607. Plura corraſt Serri in præfatione ad locos Theologicos Cani, quæ ibi videri possunt.

214. His addenda Ritualia. Ex quibus Romanum vetus An. 1494. collectum per Albertum Castellauum Dominicicum, ait: *Contrahentibus respondentibus se nec affines, nec consanguineos, &c. Sacerdos pronuntiet verba, quæ sunt forma hujus Sacramenti.* Alterum Romanum, jussu Pauli V. editum, in præfatione inter Sacramenta, quorum administrationem ait pertinere ad Parochos, recenset Matrimonium. Et in omnibus editis ab An. 1589. Ritualibus Romanis hæc verba à Sacerdote notantur proferenda: *Ego vos conjungo, &c.* qui ritus in omnibus fere particularium Ecclesiarum Ritualibus libris præ-

præ-

prescriptus quoque legitur. Unde in Manuali Atribatenſi ab An. 1600. dicitur: *Sponsus & Sponsa debent fieri Conjuges dicendo: Ego vos conjungo.* Manuale vero Ipreſe A. 1576. & Mechliniense A. 1589. jubet, ut Sacerdos tanquam Ecclesiæ Minister dicat: Vos in Matrimonium conjungo. In Rituali Mediolanensi, prescribente S. Carolo Borromeo, Actorum parte quarta dicitur: *Quinque dumtaxat esse Sacramenta, quæ Parochus ex officio administrare potest, Baptismum, Eucharistiam, Pœnitentiam, Matrimonium, & Extremam unctionem.* Plura videri possunt in Martene de antiquis Ecclesiæ Ritibus tom. 2. p. 2. lib. 1. c. 9. ex quorum autoritate esto non concludat nostra sententia, magnum tamen pondus acquirit. Sed jam ad solvenda præcipua Adversariorum argumenta procedamus.

Solvuntur Objectiones.

215. Obijciunt I. Autoritatem Eugenii IV. qui in instructione Armenis data loquens de Sacramento Matrimonii ait: *Causam ejus efficientem regulariter esse mutuum consensum per verba de præſenti; causa vero efficiens & Minister hic unum & idem sunt; atqui consensus ille à Contrahentibus declaratur: ergo Contrahentes sunt causa efficientes nove Legis Matrimonii, non tantum quatenus est humanus contractus, sed quatenus est verum Sacramentum.* De quo potissimum Armenos informat Pontifex, cum Matrimonium recenset inter septem novæ Legis Sacramenta.

Resp. Certum & exploratum esse, non huic hoc in Decreto S. Pontificem assignare, quæ sit materia, quæ forma, quive Minister Sacramenti Matrimonii. Cum enim aliorum Sacramentorum materiam, formam, & Ministrum distincte assignasset his verbis: *Materia hujus Sacramenti, &c.* uti distincte & ad longum videri potest in cit. instructione, quam retulimus

lib. 1. tit. 1. §. 8. N. 307. de Matrimonio nihil tale dixit; quod nempe intelligeret, rem inter Theologos adeo controversam in suspensio esse relinquendam. Cum igitur citatis verbis ait, causam efficientem Matrimonii esse mutuum consensum, de ejusdem vinculo verba facit, (abstrahendo à ratione Sacramenti) quod omnino esse indissolubile affirmat, & ejus efficientem causam non immerito assignat mutuum consensum; ex illo enim, ut supra diximus, resultat nexus seu vinculum, in quo consistit essentia Matrimonii, quatenus humanus contractus est. Et ita Eugenii verba interpretatur Catechismus Concilii Trid. p. 2. de Matr. N. 6. Ad id, quod addit, dico: Satis fuisse Eugenio Armenos docuisse Matrimonium esse verum nove Legis Sacramentum; quæ vero addit de causa ejus efficiente, non spectant Matrimonium, quatenus Sacramentum, sed quatenus est contractus humanus; ex quo resultat nexus & vinculum indissolubile. Id ita esse ostendit mata loquendi ratio, quæ uti solet Eugenius in aliis Sacramentis; statim enim ac dixit v. g. *Primum omnium Sacramentorum est Baptismus*, addit: *Hujus Sacramenti materia, &c.* at in præſenti argumento mutat consuetam loquendi rationem, & simpliciter ait: *Causa efficiens Matrimonium, &c.* non ait: *Hujus Sacramenti; ne, ut dictum est, rem figeret in Scholis inde agitatam.*

216. Obijciunt II. Trid. Sess. 24. c. 1. de Reform. Matr. docet Matrimonia clandestina rata & vera fuisse, quamdiu Ecclesia illa irrita non fecit; atqui hæc Matrimonia sine Parocho contrahebantur ergo verum ac ratum essentialiter est Matrimonium sine Sacerdote Ministro.

Resp. D. M. Docet illa Matrimonia vera ac rata fuisse in ratione contractus humani C. quoad rationem Sacramenti N. M. & concessa mi. Dist. similiter C. & N. C. Quod vero Synodus citato loco validitatem seu firmitatem Matrimonii magis spe-

spe-

spēctet, quam dignitatem Sacramenti, patet ex eo, quod declarat valuisse pro præterito clandestina Matrimonia; nec usum eorum fuisse peccaminosum; quemadmodum ex eadem ratione usus Matrimonii apud Judæos non est peccaminosus, esto Matrimonium illorum non sit Sacramentum; imposterum vero irrita est & nulla fore, seu puros putos concubinatias.

217. Urgent primo. Nunquam Tridentini Patres Matrimonia clandestina vera ac rata conjugia dixissent, & declarassent, nisi credidissent, ea esse vera Sacramenta; Sapientissimis enim Patribus notum erat è Sacris Canonibus, quibus suum loquendi modum conformasse præsumendum est, ea tantum Matrimonia dici vera ac rata, quæ non solum sunt Contractus Civiles, sed etiam Sacramenta Religionis, quod potissimum discimus ab Innocentio III. in cap. *Quanto de Divortii*, ubi ait: *Est Matrimonium verum inter Infideles existiat, non tamen est ratum; inter Fideles autem verum & ratum existit; quia Sacramentum fidei, quod semel est admissum, nunquam amittitur, sed ratum efficit Conjugii Sacramentum.*

Resp. I. Dato, quod Patribus Tridentinis notum fuisset, Sacros Canones per conjugium ratum intelligere Sacramentum, hoc ipso tamen suum loquendi modum hoc in passu illis accomodare noluisse, quia alias definiendo Matrimonia clandestina fuisse vera ac rata, hoc est, *Sacramenta*, per latus etiam definissent, Ministros Matrimonii in ratione Sacramenti esse ipsos Contrahentes. Quod alienum semper fuisse à mentibus Sapientissimorum Præsulum, jam supra ostensum est.

Resp. II. Ipsos potius Canonistas, ex non recto intellectu citati cap. *Quanto*, quam ipsos Canones per Matrimonium verum ac ratum intelligere Sacramentum. Siquidem ipsum cap. *Quanto*, quod maxime jactant, per verum ac ratum Ma-

trimonium nihil aliud intelligit, quam Matrimonium Christianorum esse absolute indissolubile; ita quidem, ut si consummatum est, neque in casu, quo alter Conjugum in hæresim, vel Infidelitatem labatur, & cum Fidei sine injuria Creatoris habitare nolit, Fidelis ad alteras Nuptias convolare possit; utpote quod solum liceat in casu, quo Matrimonium ab Infidelibus ante susceptionem Baptismi (quem Fidei Sacramentum hic appellat Pontifex) contractum fuit, quia esto tale Matrimonium etiam sit verum conjugium reddens licitam copulam carnalem, non est tamen ratum, hoc est indissolubile, sicut illud, quod post Sacramentum fidei, hoc est, Baptisma suscipitur, sed Conjux Fidelis ex Divina dispensatione, per Paulum promulgata, altero in Infidelitate remanente, & sine injuria Creatoris cohabitare nolente, ad alia vota convolare potest. Hanc esse genuinum hujus capituli sensum, manifeste patet ex ipsa questione à Pontifice per illius tenorem soluta: Ferrariensis enim Episcopus, ad quem sonat superscriptio, non interrogaverat Innocentium, an Matrimonia Fidelium sint *Sacramenta* & quæ? sed an, sicut in casu Paulino, Mulier ad fidem conversa potest ab Infideli discedere Marito, & alteri nubere; etiam *vinculum conjugale dissolvatur altero Conjugum Fidelium in hæresim lapsa*? Verba sunt Summaria, quod fieri non posse, ex dicta ratione docet ibi Innocentius. Cæterum ex dictis N. 5. constat, Gratianum per Matrimonium ratum, non aliud intelligere, quam quod nunc appellamus consummatum.

218. Replicant. Hoc ipso quod Matrimonium à Christo sit elevatum in Lege gratiæ in Sacramentum, omne Matrimonium post Sacrum Baptisma susceptum, & consequenter etiam clandestinum videtur esse Sacramentum, & consequenter Contrahentes ejusdem, ut Sacramentum est, sunt Ministri.

Sed

Sed Matrimonium Fidelium posse esse verum ac legitimum in ratione Contractus, quin Sacramentum sit, speciali questione defendunt Patroni nostræ sententiæ. Est ergo Matrimonium Fidelium Baptizatorum in Sacramentum elevatum à Christo transitive, hoc est, ita ut possit fieri Sacramentum, si forma à legitimo Ministro prolata super Contractum Civilem, qui est materia, accedat, C. intransitive, ita ut ipse Contractus Civilis ab hominibus profanis, sub solis verbis profanis initus, se ipso sit Sacramentum, N. Paritatem manifestam habemus in Penitentia, quæ in nova Lege pariter ad dignitatem Sacramenti à Christo evecta est, non intransitive, quasi ille, qui in cubili suo compungitur, administret sibi Sacramentum Penitentiae; sed transitive, quod nempe, si salutari Confessione accedat forma à Ministro Ecclesiæ super eam tanquam materiam debita intentione prolata, fiat Sacramentum. Neque ex hoc, quod Tridentinum citato cap. primo irritet Matrimonia in ratione Contractus Civilis, limites suæ potestatis excedit: merito enim Canone 12. damnat eos, qui negant causas Matrimoniales pertinere ad Judices Ecclesiasticos, sive ipsa Matrimonium contractum fuerit verum Sacramentum, sive non fuerit; quia nempe tenentur omnes Christiani eo ritu celebrare Nuptias, qui necessarii est, ut ipsi accedat dignitas Sacramenti, & consequenter ad Ecclesiam pertinet judicare de iis, qui hoc ritu non utuntur.

219. Obijciunt III. Si Sacerdos esset Minister hujus Sacramenti, verba ab eodem prolata, *Ego vos Conjungo, &c.* essent ejusdem Sacramenti forma: igitur illa deberent semper adhiberi in contractu Matrimonii. Nec valet, si dicas, sufficere, si his æquivalentia adhibeantur; nam contra est primo. Hoc ipso, quod Trid. adhibitionem aliorum verborum juxta consuetudinem cujusque Diocesis

permiserit, tacite censere videtur, ea non pertinere ad substantiam, sed ad nudam solemnitatem Sacramenti. Contra est secundo, quod, teste Simonetto supra N. 190. relato, in quibusdam Ritualibus reperiantur hæc tantum verba à Sacerdote pronuntianda: *Quod Deus conjunxit, homo non separat*, quæ certe nihil commune habent cum illis: *Ego vos Conjungo, &c.* Tantam porro varietatem Ecclesia non tolerasset, multoque minus cujuslibet Provinciæ arbitrio permisisset, si existimasset per verba à Sacerdote prolata confici Sacramentum Matrimonii. Sunt qui insuper hoc idem argumentum confirmant exemplo secundarum Nuptiarum, quæ quamquam valide & licite contrahantur; at tamen prohibentur benedici, tam apud Latinos, quam apud Græcos: igitur Sacerdotis benedictio non est necessaria ad Matrimonii Sacramentum.

Resp. approbando responsum ad argumentum datam. Ad primam replicam dico, ex ea ad summum inferri, Tridentinum ex hac limitatione suæ præscriptæ formæ voluisse præsentem questionem indecisam relinquere, quod ultro fatemur; quamquam, ut supra N. 190. jam innuimus, ex varietate verborum in formis Sacramentorum à diversis Ecclesiis adhibitis, atque ab universali Ecclesia permixtis, modo in sensu convenienti, non recte arguatur, eas non esse Sacramentorum formas. Per quod patet ad secundam replicam, ad quam id solum fautor, majorem hanc verborum à Sacerdote proferendorum, dum Sponsi Matrimonium coram illo ineunt, varietatem, atque generaliter illam Tridentini permissionem, ut Sacerdos *vel alius utatur verbis juxta receptum uniuscujusque Provinciæ ritum*, causam esse, quod etiam contraria sententia sit probabilis: interim tamen probabilioritas alterutrius non est desumenda ex Synodis generalibus, utpote quas litem hanc scholasticam nec

deh-

definire, nec alterutri sententia suffragium ferre voluisse in comperto est, sed ex aliis rationibus à nobis in probatione conclusionis adductis.

Ad Confirmationem Resp. cum Sanctissimo L. cit. hoc argumentum inane esse ac fallax; cum Ecclesia tam Latina, quam Græca secundo nubentibus non interdicat benedictionem essentialem seu copulationem, sed illam accidentalem, quæ continetur in Missa pro Sponso & Sponsa, de qua egimus supra.

220. Solidior ergo est objectio, quam quarto loco ex Sanctissimo proferimus. In locis, in quibus Tridentinum jam est promulgatum, non raro contingit Virum & Fœminam Matrimonium inter se contracturos inopinantem Parochum adire, & coram eo, quamvis invito, & reluctante, ac duobus testibus, ibidem fortuito alantibus, mutuum in Conjugium consensum exprimere, atque inde statim se subducere, quin Parochus ullum, nisi fortasse oburgationis verbum, protulerit; quod Matrimonii genus vulgo Gallicè dicitur à *la Gaulmine*, quod à Viro hujus nominis celebratum ac fortassis primo attentatum sit apud illos. Jam ejusmodi Matrimonium in sententia Melchioris Cani est validum in ratione contractus, sed ob defectum Sacerdotalis benedictionis non est Sacramentum: ne itaque sic copulati perpetuo careant gratia, quæ ex Sacramento Matrimonii in Contractus derivatur, deberet Ecclesia illos compellere, aut saltem hortari, atque inducere ad suum contractum legitime, consuetique adhibitis sacris ritibus, iterum renovandum coram eodem Parocho, cujus verbis fiat Sacramentum. Atque ob eandem rationem coram Sacerdote, aut præciperet, aut saltem instaurari curaret clandestina Conjugia in locis inita, ubi Tridentini Decretum non est receptum. Cum autem in neutro casu Conjugii renovationem ab Ecclesia urgeri videamus; non temere inde conjicimus, utrumque

contractum, quamquam Sacerdotis benedictione non obsignatum, jam ab Ecclesia haberi pro Sacramento. Confirmatur I. ex eo, quod illi, qui Matrimonium contrahunt juxta præscriptam à Tridentino formam, cum occulto tamen impedimento dirimente, eo per dispensationem sublato, non teneantur rursus contrahere, Parocho benedicente, ac verba consueta proferente; sed sufficit, si clam inter se contrahant, vel affectum maritalem signo aliquo exteriori sibi mutuo tellentur, quemadmodum declaravit S. Pius V. telle Navarro cap. 22. Manualis N. 7. ergo idem quod prius. Confirmatur secundo ex eo, quod Alexander III. parte 6. Appendicis Concilii III. Later. c. 8. declaraverit, ratum esse Matrimonium sine benedictione, imo & sine præsentia Parochi, modo adsit Notarius, qui cere meri tellis, non Ministri Personam sustinere potest. Denique Cardinales Præpositi interpretationis Concilii Tridentini declaraverunt: *Verum ac ratum esse Matrimonium, etiamsi Parochus nulla proferat verba, imo etsi ipse desentiat, & invitus præsens adsit, dum Contrahentes mutuo sibi dant, & accipiunt fidem.* Eas Cardinalium Declarationes exhibet editio Concilii Trid. Lugduni facta pag. 427. & 428.

Respondeo, concedendo in casu posito contrahi verum Matrimonium in ratione Contractus Civiles, non autem in ratione Sacramenti. Ad argumentum in oppositum dico I. ideo Ecclesiam nequaquam sollicitam esse de prædictis Conjugis debito ritu instaurandis, quia contractus Conjugii semel valide initus, nisi, cum iniretur, Sacramenti naturam induerit, nunquam deinde poterit Sacramentum fieri: quod docet Durandus, Vasquez, alique contra alios Theologos; & patet inductione aliorum Sacramentorum, in quibus materia & forma debent simul poni.

221. Sed dices, Eo ipso quod con-

tra-

trarium multi sentiant, in hac dubietate non negligeret Ecclesia Fideles urgere, ut in prædictis rerum eventibus sua Conubia debito modo renovarent, ne frustrarentur ad minimum spe consequendæ gratiæ, quæ saltem in multorum probabili & communiori sententia ex contractus iteratione ipsis obveniret.

Respondeo ad hanc replicam, quam Sanctissimus noster in rem Adversæ Sententiæ (nullius interea Patronus) profert, Ecclesiam, cujus ipse Caput visibile, ac Moderator Supremus existit, ab hac œconomia ex eodem Concilio, quod ille suppeditat Synodis particularibus, abstinere, ne nimirum hoc jubendo nimium quantum faveat nostræ sententiæ, anasque nobis præbeat Adversariis objiciendi, sententiam nostram tacito ipsius sentimento esse definitam. Si enim sententias particularium Ecclesiarum in rem nostram prolatas tantopere jactamus, ut à similibus loquendi formulis abstinendum illis impofterum jubeat prudentissimus Pontifex: quid fieret, si dictam praxim tam aperte prodentem, Ecclesiam censere Parochum esse Sacramenti Matrimonii Ministrum, illis ob oculos ponere valeremus? Per quod patet Responso ad primam confirmationem; mavult enim Ecclesia ob dictam rationem, & alia magni sane momenti incommoda, quæ sequerentur, si tales putatissimi Conjuges deberent à Parocho copulari, atque à Moralibus enumerantur, mavult, inquam, similes probabili periculo non consequendi gratiam Sacramentalem exponere, quam causam certam enarratorum incommo-
dorum præbere. Præsertim cum Deus per gratias auxiliantes gratiam Sacramentalem supplere possit: quod apparet manifeste in voventibus castitatem, qui ad illam servandam nulla gratia Sacramentali fulciuntur, & tamen difficiliter præconjugatis certamen ineunt ac sustinent. Quamquam totum hoc argumentum in rem nostram potius verti possit, cum
Tom. II.

Episcopi florentissimæ Ecclesiæ Gallicanæ pœna Excommunicationis animadvertant in eos, qui sic contrahunt, ac post impositam & impletam penitentiam compellant, ut rursum coram Sacerdote benedicente juxta ritum Ecclesiæ contrahant; & ipsi Judices Sæculares, postquam pronuntiarunt circa valorem & firmitatem Contractus Civiles, remittunt ejusmodi Conjuges ad Episcopos & Parochos, ut ab iis Pœnis Canonicis puniantur, & juxta Leges Ecclesiasticas in Matrimonium, quatenus Sacramentum est, rursus conjungantur, facta Notariis, seu Scribis publicis prohibitione, ne admittant contractum conjugalem per verba de præsentia, eumque in tabulas publicas referant, Parocho benedictionem Ecclesiæ reculante, teste Tournelio: qui si vera dicit, nostræ Sententiæ Gallicanæ Ecclesiæ concinit praxis. Quam cur non possint imitari aliarum Ecclesiarum Præsules?

Unde ad secundam Confirmationem Respondeo, objectionem falso supponere, Notarios illos fuisse Laicos; non enim erant Laici, sed Clerici, sicut colligitur ex lib. Sacramentorum Gregorii pag. 70. editionis Menardi, cujus notas vide ibidem pag. 98. aliique antiquitatis monumentis, in historia Ecclesiastica versatis apprime notis.

Ad declarationes Cardinalium, quæ juris publici factæ sunt, ajo, illas nullius ponderis & auctoritatis esse, neque fidem eis esse adhibendam, uti declaravit Urbanus VIII. An. 1631. die 2. Augusti. Declararunt & ipsi Cardinales An. 1621. die 29. April. & 6. Junii. Imo in Indicem libror. prohib. sunt relata. Nec valet replica Liberii à Jesu, facile nimirum esse, similes declarationes in forma authentica proferre ex ipso Cardinalium Archivo. Respondeo enim citatam declarationem mihi exhibenti, illam loqui de Matrimonio, ut Matrimonium est, præcendendo à ratione Sacramenti: quo in
Ccc
sen-

sentia totam ultro admitto esse veram; quia in illo casu revera subsistit Matrimonium; eam autem ita intelligendam esse, ex eo eviaco, quia cum ipsum Concilium circa præsentem litem scholasticam non tantum nihil definiverit, sed insuper præmeditate nihil definire voluerit; multo minus Cardinales illius interpretes censendi sunt rem in favorem Adversariorum declarasse; & si denique hoc fecerunt, mentem Concilii non attigerunt; consequenter hoc in casu à vobis deserendi. Quoniam etsi lib. 1. Tit. 7. §. 1. declarationibus his authentice productis vim legis inesse sustinuerimus; Cardinales tamen ipsos in attingendo sensu Concilii Tridentini infallibiles esse nullatenus propugnavimus. His itaque perpensis probabilior multo videtur sententia docens, Ministrum Sacramenti Matrimonii esse Sacerdotem, illique, qua privatus Doctor videtur subscribere ipse Sanctissimus Dominus Noster BENEDICTUS Papa XIV. dum in sua Constitutione data die 17. Novembris Anno 1741. quæ incipit: Sa-

tis vobis compertum est, §. 8. & 9. ita scribit: Quod attinet ad Ministrum secreti Matrimonii volumus ad id munus deputari Parochum alterius ex Contractantibus, quem notitia Personarum, experientia, & diuturnus rerum usus quovis Sacerdote extraneo peritorem effectisse præsumuntur. Si quæ tamen vobis occurrent circumstantiæ, quæ alium Sacerdotem exposcere videantur; gravi impellente causa is Sacerdos à vobis eligatur, qui probitate & doctrina, & obeundi muneris peritia commendetur. Uni tamen, aut alteri Sacramenti Ministro districte præcipiatur, ne Matrimonio intersit, nisi prius paterna caritate Coniuges in Domino monuerit, sobolem procreandam regenerari quam primum oportere Sacro Baptismatis lavacro. Hæc veritatis solius inquirendæ gratia, non disceptandi libidine ventilata sunt; præsertim ut Fideles reverentia debita ad hoc Sacramentum accedant, juxta mentem Sacri Concilii Tridentini.

FINIS LIBRI IV. DECRETALIIUM.



